

Géczi János

Hazugságok

Azok a gyötrelmek a legrémesebbek, amelyek a sajátjaim. Nem a nyilvánosság előtt zajló, nem az ország-világ számára láthatóvá tett szenvedésről, hanem a privát kínról van szó, amelyről beszélni aligha tud bárki is. Arról, hogy járod az éjszakád, mert így tudsz leginkább azon töprengeni, ami a szívedet nyomja, barangolsz a külvárosban, csöndben, a háznál tartott állatok alszanak, nézed a házakat, a ledózerolt romokat, amelyek helyén hamarosan új épületek magasodnak, elüldögélsz a tereken, hátha akad valami, ami új irányba tereli a gondolataidat, hogy rájöjj a megoldásra, igen, sokszor segít egy falra firkált fölirat, egy tépett plakát foltja, akár a köhögés hangja, amelyet egy ablak alatt hallasz meg, segít abban, hogy megleld az értelmét a kóborlásodnak, és tudd, milyen irányba kell tovább menned. És egy ilyen alkalommal rábukkansz a földön fekvő alakra, akiben messziről felismered Ányecskát, annak ellenére, hogy természetellenes a póz, amelyben a szeméthalom mellett hever. Nincs rajta ruha, véres a háta, véres a keze és a lába, s az arca nem látható. Arcal borul a földre. És ha rátalálsz a kolónia ügyefogyottjára, hozzá sem érsz, de megbizonyosodsz arról, hogy meggyilkolták, s talán megverték, talán megerőszakolták és megfojtották. Majd behajítják a testet a szemétkébe, ott hagyod a romok között, anélkül, hogy riadóztatnád a mentőket vagy a rendőrséget, csupán félelemből, mert nem akarsz, ha feltámasztani nem tudod, belekeveredni egy ügybe, megmagyarázni, miért mászkálsz éjjel a környéken – akkor másnap nem fogsz arra emlékezni. Úgy találom, hogy a halott látványa nem borzalmas, egyáltalán nem viszolyogtató és félelmetes. Halottnak lenni a legtermészetesebb állapot. A halott méltóságteljes, ha a test összeűzött is, és nem maradt benne semmi emberi.

Ányecska eltűnése hetekig lázban tartja az orosz kolóniát, mindenki keresi, mindenfelé kutatják, de nem találják sehol. A rendőrség tehetetlen. Jegyzőkönyvet vesznek fel, járőrkocsikat küldenek szerte, hogy ellenőrizzék azt a terepet, ahol az eltűnt elő szokott fordulni, de nem találnak árulkodó nyomot, nyugtatják Gonchehet, hogy előkerülhet a testvére, megeskik a magafajtaival, hogy több száz kilométerrel távolabb bukkan fel, mert például a helyi közlekedésű autóbusz helyett a távolságira szállt fel, s a buszsofőr megkönyörül rajta, és bérmentesen szállítja el egy másik városba, de olyasmi is volt már, hogy az eltűnt külföldön bukkan fel. Végül nem történik semmi, eredménytelenül zárul le a nyomozás, a rendőri ügyintéző tehetetlenül széttárja a kezét, s óvatosan felemlíti, hogy még minden jóra fordulhat. És elfelejtik, hogy Ányecska valaha is volt, a semmibe vész, talán csak a húga nem felejt. Gonchehet reggelenként látni, amint álmosan a szövőgyárba igyekszik, s estefelé, hogy fáradtan kóborol azokban a közökben, sikátorokban, keskeny utcákon és elhagyott tereken, amelyeket egykoron Ányecska is bejárt. Én pedig nem beszélek.

– Miért gondolod, hogy előkerül? – kérdezik többen Ányecska testvérét, Gonchehet. – Ha el akart menni, s ennek semmi jelét nem adta, akkor olyan helyre költözött, ahonnan soha nem fog visszatérni.

– Nem, nem – ingatja a fejét Goncheh –, Anyecska képtelen magát eltartani. Anyecska nélkülem nem létezik. Borzalmas dolog történt velem.

– Az ütődöttek szerencsések. Nem történhet velük semmi baj. Vagy, ha megtörténne bármi is, nem tudják, hogy itt a végzetük. – Ilyesmiket mondanak neki, de senki sincs, aki megkérdezné, miféle borzalmaktól fél Goncheh.

Goncheh olykor vigasztalhatatlanul zokog, reggelenként munkába megy, lenyomja a napi melót, s esténként ugyanazokon a helyszíneken bukkan fel, amelyeket egykor Anyecska is felkeres. Jerma arra kéri, hagyjon fel a mániájával, ne kísértse a sorsot. A végén olyan lesz, mint Anyecska. Olykor a magával hordott szatyrot egy üveg tej húzza le, kerül mellé krumpli is, vagy idényzöldség, amely másnapra megfonnyad.

Jerma több alkalommal elmondja pápkának s nekem, milyen rossz állapotban látja Gonchehet. Úgy mondja, lassan, tagoltan, egyes szavakat meg-megismételve, mintha pápkától várná Anyecska fellelését vagy legalábbis valamiféle megoldást, amely az ügy nyugvópontja lehet. Úgy csügg Jerma szeme pápká arcán, mint aki tudja, hogy pápká a titkok tudója és a rejtélyek megoldója, s csupán engesztelni kell, hogy a titok feltáruljon, a rejtély szertefoszoljék.

Pápká érzékeli Jerma bizodalját. De a történet, amelyet elmond, számomra pusztán azt mutatja, hogy az ember életében előfordulnak véletlenek. A bűvár története a maga valószínűségében mindezt igazolja.

A Baku alatt kitört tűzvészt repülőgépről oltják. A déli part ég, fékezhetetlennek tűnnek a lángok, a cserjés mediterrán erdő, ha el is oltják, minduntalan lángra kap. A szomszédos országból érkeznek repülőgépek, amelyek az oltást végzik. A fűrge, sárga alkotmányok a tengerből egy-egy vastag csövön szippantják fel a vizet, s a tartályukból ürítik a tűz gócpontjába.

Az eloltott, hamuvá omlott parton, napokkal később, egy bűvárruhába öltözött férfi tetemét találják. A test összezúzott, megállapítják, hogy harminc-negyven méter magasból hullt alá, a zuhanás eredményeként tört szét a kéz, a láb, a gerinc.

A bűvart a tengerből szívta fel a repülőgép, s a vízzel együtt ürítette a lángokra. Hogy az emberhalálban egyszerre szerephez jusson mind a négy őselem, mondja pápká Jermának, az éppúgy a vakvéletlen következménye, miként, hogy egy bűvart szippantson fel a tűzoltó repülőgép. Amint az is, hogy az orosz negyedben egy félnótás, csöppet sem vonzó kinézetű asszonyt megerőszakolnak és megölnék. Ne lásson az ilyen esetekben senki más egyebet, csak a véletlen megvalósulását.

Az elhazudások sora olyan hosszú, mint a részvételtetésért kitalált hazugságoké. Úgy tűnik, leplezem el a valóságot a nyelvi fordulattal, hogy valami terve lehet velem a ferdítéseknek és torzításoknak, blöfföknek és valótlanságoknak.

Egykor, iskolai tornabalesetemkor, inszakadásom lett a szerencsétlen dobbantás miatt, rendszeresen ellenőrzik az állapotomat az ortopédián. A kezelő orvosnőnek, aki olyasmiket kérdez, hogy a tízórai étkeztetésen mekkora vajdarabot kenek a kenyerekre, azt válaszolom, amikor apám foglalkozása iránt tudakozódik, hogy katonaoorvos. Katonaoorvos volt, de itt nem praktizál. Egyszerű katonának tekintik, s nem dolgozhat a szakmájában. Az orvosnő a jegyzeteivel babrál, de tudom, hogy tudja, hogy hazudok. Aztán olyasmik fordulnak elő, hogy be kell számolnom arról, merre jártam, mit tettem, hol és hogyan töltöttem az időmet ahelyett, hogy a leckét magolom, s olyasmi válaszokat adok, amelyeknek semmi közük a valósághoz. In-

doklasként mindig kiegészítem valamivel az igazságot, aztán utólag jövök rá, hogy a valóság ezáltal valószerűtlenné változik. S ha valakiről mesélek, biztosan előfordul olyan mellékesnek tűnő megjegyzésem, amely rossz színben tünteti fel, és mindennek mondható, csak igaznak nem. Olykor pápká megkérdezi, hogy mennyire bízom meg a saját értékítéletemben, helyzetértékelésemben, és mennyire állok biztonságosan a valóság talaján, de a kérdései mögött húzódo figyelmeztetéseket nem veszem észre. Jerma legyint, állítása szerint író, rosszabb esetben politikus lesz belőlem, s a megjegyzéséből inkább fantáziáim gazdagságának dicséretét érzem ki, majd csak utólag a megszegyenyítés szándékát. Aztán, hogy korrigáljam a helyzeteket, újabb és újabb ténykörülményekkel állok elő, amelyek szövevénye ismét csak gúzsba köt és – magam előtt bizonyosan – ellehetetlenít. A kis Verne, állítja pápká, ha az ismerősei hosszasan beszélnek velem, élénk a képzelete, amúgy jó gyerek. Ha egy szárcsát lát felrepülni a mocsárból, az biztosan rózsaszín tollú flamingóként fog visszaereszkedni a sekély vízre. De hogy a hazugságaim kézen fogva járnának a bűnnel, azt nem hiszem. S ott volt a szlovéniai panzió, Bled fölött, ahonnan egy különös felvonóval emelkedünk fel a szelek sziklájára, de hogy miért voltunk ott három napig, azt sosem tudom meg pápkától, ahol egyedül lakok egy szobát, saját WC-m van és saját muskátlis erkélyem, amelyről sehová sem lehet nézni, mert akkora farakás húzódik előtte, amely lehetetlenné tesz bármiféle kilátást. Az erkélyen egyetlen éjszaka elszívok fél doboz cigarettát, s ugyan a csikkeket lehúzzom a WC-n, de természetüknél fogva a vízörvényben nem merülnek el, s másnapra bűz járja át a szobámat. Magából kikelve ordít a panzió tulajdonosa, hogy Szlovéniában tilos a szálláshelyen dohányozni, s én csak azt hajtom megállás nélkül, hogy nem dohányoztam a szobában.

Idővel hatalmassá gyarapodik a lista, s olyan asszonyokat és férfiakat is ismerőseimnek mondok, akikkel életemben nem találkozom, olyan helyeken járok, amelyekre sosem jutok el, olyan csokoládégyűjteményem lesz, amelynek darabjait sosem ízlelem, szkanderbajnokság győztese leszek, és megmászom azt a hegyormot a Kaukázusban, amelyen Sziszüphosz görgeti a követ s Prométheusz retteg a máját szüntelen marcangoló saskeselyűtől. Minden együtt található végül, ami nyomorúságos és szép. S talán tökéletes is.

Persze mindezt nem sokáig hihetem.

Karl az egyetlen, aki ért. Arra kér, ha elegendően sok az időnk, és nem tudjuk értelmesen kitölteni, hogy hazudjunk egymásnak. Hazudunk, teljes szívünkkel és odaadással. Hosszú órákat töltünk így egymással, a legkülönbözőbb témákról beszélve, néha fűszálat rágicsálva, néha magvakat, én a hazugság nagyáriját adom elő, ő pedig nyitott szájjal lélegez és áhitattal figyel. Amikor ő következik, igyekszem nem észrevenni az átlászó dolgait, de miután személyes vallomássá kerekedik ki a története, főntartásaimat föladva elhiszem minden szavát. Karl leginkább a könyvekről beszél, amelyekbe saját fejezeteket illeszt, tudom, hiszen magam nem egyet olvasok azok közül, egzotikus állatokat varázsol a szemem elé, hogy lássam az orrszarvút, amelynek a hátán tülök nő, vagy a skorpiót, aki a halálba szerelmeskedi magát. Karl, ha kifulladás, egy fabarabbal piszkálgatja a körmét, sandán figyeli a reakcióimat, és keresztkérdéseket tesz fel, hogy kiderül-e számomra, hol és mikor lódít. Karl pompás barát. Mondom neki, hogy Jerma, pápká szeretője, ha rajtakap a hazugságon, leíróz, s az íráság közönséges formája számomra nem egyébb, mint a megszegyenyítés egyik vállfaja.

Ilyen beszélgetések után éjszaka nem ébredek fel, hogy azon morfondírozzak a sötétben, mikor és miért kapnak rajta a hazugságokon. Kedvelem az efféle éjszakákat. Más éjszakákon éberem alszom, a régi lakásban arra riadok, hogy az erkélyre kivezető gázkonvektor füstcsövében méhek zsonganak, hogy Jerma becsukja maga után pápká szobájának az ajtaját az új lakásban, hogy valaki járkál az emeleten, s a talpai alatt nyikorog a padló. A régi lakók járnak vissza, és azokat a tárgyakat mozdítják el a helyükről, amelyeket maguk is használtak. Az álmatlan forgolódásnak az vet véget, hogy elhiszem, birtokában vagyok annak a képességnek, melynek a segítségével egyszerre tudok írni és olvasni. A hazudozással tökéletessé teszem, kerekké formálom a rosszul megírt történetet, s menten elolvasom, hogy kisajátítsam magamnak, mintha ezáltal mások azt nem tudnák elolvasni. Sokáig nem tudom, hogy a könyvek nem az anyagmegmaradás elvét követve íródnak, hanem szaporítják magukat, egyetlen könyv akár több száz példányban létezhet, bár akadnak olyan esetek, amikor több ezerben, tízezerben vagy százezerben. Én, úgy határozom, nem leszek sem író, sem irodalmár, olyan könyvet szeretnék, amely egyetlen példánya révén tökéletesen megvalósul. Pápká sem író, habár Lizetta szerint – ő az, aki legrégebből ismeri pápkát, amúgy, ha jól sejtem, vagy hat évig pápká szeretője volt, rögvest akkortól, hogy anya elhagy minket, egészen addig, mígnem a házvezetőnőnk, Jerma bevackolódik pápká ágyába, kítúrva Lizettát – alkalmas rá, de, hogy most még az-e, dobja föl a bulgáriai nyaralásunk közben a labdát, nem tudja, s pápká sem csapja le, rá se hederít Lizetta választ igénylő kiszólására, bár az orosz katonatisztek alkalmasak az írásra, ugyanis rendelkeznek az ahhoz szükséges stratégiai gondolkodással, és kellően melankolikuskusok is, na és elég idejük kerül ahhoz, a polgári munkát pedig kellően rühellik, hogy elhitesseék magukkal, képesek megírni néhány olvasható és nagyszerű regényt. Lizetta szerint pápká sem oldalazhat ki könnyen, mert ha nem is válik regényszerzővé, még írhat, vagy például, ha több nyelvet ismer, egy-két könyvet lefordíthat.

Amikor Karl, hogy együtt maradjon a szüleivel, akik tartós munkára szerződnek, kiköltözik Németországba, s ott kezd el az egyetemet, naponta beszélünk. Csetelünk, ami ugyan írásban történik, de olyan, mintha beszélgetnénk. Nem kell ugyanis se nagybetű, se pont, se új bekezdés, központosítás és tagolások nélkül küldjük át a szöveget, s menten megérkezik rá a válasz. Modern szabadversnek hat az egész. Mert nincs ékezet sem, úgy kell kitalálnod, hogy *várj meget* vagy *várj méget* ír a barátod. A cset folyamatos jelenlétet biztosít mindkettőnknek a másik életében, több mindent tárgyalunk meg egymással, mint amikor fizikailag azonos térben tartózkodunk, bár előfordul, hogy nincs internetkapcsolat, vagy váratlanul megszakad. A hiátusok érdekes hangsúlyokat teremtenek a párbeszédünkben. Olyanokról tájékoztatjuk egymást, amiről mindaddig sosem beszéltünk. A cset megnöveli az intimitás fokát.

Karl belezúg egy lányba, de periodikusan kiábrándul belőle. A lány drogot használ, ha befeszül, mondjuk a vizsgák előtt, meg a sikeres vizsgák után, ha ki akarja eresztetni a gőzt. Karl absztinens figura, a lány szerint pedig fapina, ha az lehet egy fiú. Jó egy évig vergődnek az áldatlan kapcsolatban, nem tudnak dönteni, s végül a se vele, se nélküle állapot, amikor kiderül, egyik sem képes a maga igazáról meggyőzni a másikat, felszámolódik. Úgy, hogy elfelejtik a másikat megkeresni. Úgy, hogy a lány egyetlen személyre vásárol vacsorát, bár tudja, hogy Karl felugrik hozzá, és

nála kíván aludni. Úgy, hogy elfelejti a születésnapját. Úgy, ahogyan ősszel lehullanak a gallyakról a levelek, s a talajra rétegződött lombot egyszer csak betakarja a hó.

S Karl mindenről értesül, arról is, hogy továbbra sincsenek lányügyeim. A lányok időnként rettenetes szagúak. Azt mondják, a menstruáció szagát nem tudják illatszerekkel és mosdással eltüntetni. Amúgy sem akadok össze olyannal, akivel fél óra után is szívesen szövegelek, és elkérném a mobilja számát. Mondom Karlnak, hogy ő egyszerre a legjobb barátom és a legjobb barátnőm. Karl persze azt hiszi, nem mondok igazat. Véleménye szerint egy akkora nőcsábásznak, mint az apám, a fia is nőcsábász kell hogy legyen. Megkérdem tőle, honnan veszi, s ő azt válaszolja, hogy bevarrt szemmel járkálok a világban. Ahogy a megrendszabályozott barmok. Amúgy pedig aki katonatiszt, az bolondul a nőkért, náluk presztízskérdés, hogy hetente megfektessenek egy új bigét, s az is, hogy idejében elhajtsák. Pápkának, közli velem, ilyen a híre. Miből gondolom, hogy munkával tölti az időt, amikor nincs otthon? S annak is ki kell üríteni valahol a spermáját, aki nem házas, legfeljebb bonyolultabban keresi meg a kielégülése lehetőségeit.

Amióta csetelünk, nem tudom eldönteni, mikor komoly a mondandója, s mikor nem. Amikor végleg összeveszünk, és elküld a picsába, nem tudom, ezt hogyan gondolja. Éppen ott tart az életében, hogy több, párhuzamosan futó kapcsolatban érdekelt, olykor minden nap mással dug. De nem számol be a kettyintéseiről, ahogyan máskor azt előszeretettel teszi. Akkor úgy vélem, azért, mert rohan valamelyik nőjéhez, s híjával lett az időnek.

Az utolsó két levélváltás:

- Itt vagyok, de nem nagyon – írja Karl.
- Jó, akkor elfoglalom magam. Holnap? – válaszolom.
- Laptop... megbénultam...

A következő napon, amely szerda. Egy márciusi szerda.

- Lapítasz? – kérdem.
- Baszódj meg! És felejts el!
- Jó. De ezt nem hallottam meg.
- Akkor most megerősítem. Riszálj tovább nélkülem.
- Már csak azt akarom tudni, kinek riszállok? És miféle segítséget vártam volna ebben tőled? Szépen kérek, ne hülyülj.
- Undorodom tőled. Húzz a faszba.
- Na, ez azért több a soknál...